

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE, INNOVATIONS AND
EDUCATION: PROBLEMS
AND PROSPECTS**

**PROCEEDINGS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 6-8, 2022**

**TOKYO
2022**

SCIENCE, INNOVATIONS AND EDUCATION: PROBLEMS AND PROSPECTS

Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference

Tokyo, Japan

6-8 April 2022

Tokyo, Japan

2022

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Science, innovations and education: problems and prospects” (April 6-8, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. 580 p.

ISBN 978-4-9783419-3-8

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine Science, innovations and education: problems and prospects. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Tokyo, Japan. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-6-8-aprelya-2022-goda-tokio-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: tokyo@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 CPN Publishing Group ®

©2022 Authors of the articles

72.	Мямлин В. В. О НЕОБХОДИМОСТИ ОТДЕЛЕНИЯ ОТ ЭКОНОМИКИ БАЛЛАСТООБРАЗУЮЩИХ СОСТАВЛЯЮЩИХ, ХРЕМАТИСТСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ, КОТОРЫЕ МЕШАЮТ ЕЁ РАЗВИТИЮ	488
73.	Степаненко С. В. ПРАЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА	499
74.	Степанюк Д. В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ CRM-СИСТЕМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	503
75.	Тагиева Гюльнара Адиль кызы, Байрамова Зенфира Байрам кызы, Бабаева Самая Огтай кызы ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА РАЗВИТИЮ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ПОСТКОНФЛИКТНЫХ РЕГИОНАХ АЗЕРБАЙДЖАНА	511
76.	Тюріна Н. М., Макогонський М. В. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ	515
LEGAL SCIENCES		
77.	Дмитричкова В. Є., Давидов П. Г. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕКСТРАКОРПОРАЛЬНОГО ЗАПЛІДНЕННЯ ТА СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА	525
78.	Зардов Р. Р., Грицай І. О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК В УКРАЇНИ	534
79.	Каліневич О. С., Задаля Д. К. ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ	538
80.	Коваленко І. А. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	543
81.	Ониксимова В. Р., Давидов П. Г. ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦЯ В УКРАЇНІ ТА США: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЛІНІЇ ПЕРЕТИНУ ТА РОЗБІЖНОСТІ	547
82.	Рогова О. Г. ПРАВОВИЙ МІФ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЛЕГІТИМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ	558
83.	Стрельцова О. І., Наливайко Л. Р. НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ	567
84.	Терещенко С. С., Давидов П. Г. ПРАВА ПАЦІЄНТІВ ТА ГАРАНТІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА КЛІНІКО-ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ЇЇ ЯКОСТІ	572

ПРАВОВИЙ МІФ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЛЕГІТИМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Рогова Олена Геннадіївна

К.ю.н., доцент, доцент кафедри
правового регулювання економіки
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

Анотація: Не зважаючи на тривалий історичний шлях розвитку політико-правової думки щодо поняття та сутності легітимації державної влади, ще й досі залишаються дискусійними проблеми співвідношення правових і моральних аспектів легітимації, особливостей легітимації державної влади з різними політичними режимами. Проаналізовано правові міфи, які використовуються у процесі легітимації державної влади за умов різних політичних режимів.

Ключові слова: легітимація, державна влада, правовий міф, політичний міф, тоталітаризм.

У сучасному науковому дискурсі проблеми інституту легітимації державної влади обговорюється у багатьох контекстах, зокрема, у контексті реалізації принципу верховенства права, взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства, вивчення рівня соціальної підтримки тих чи інших органів державної влади (або їх посадових осіб) тощо. Останніми роками дослідження феномену легітимації набуло нового імпульсу на тлі широкомасштабної дискусії щодо трансформації ролі держави у сучасному глобалізованому світі, що серед інших питань актуалізувало переосмислення самого процесу легітимації, а також особливостей легітимації влади наддержавних (регіональних чи глобальних) інституцій.

Чимало дослідників вказують на міждисциплінарний характер поняття легітимації, зокрема, Максимов С.І. [1, с. 4], Депа Ю.-М. Р. [2, с. 3],

Коваль°О.Я., яка підкреслює, що наразі термін знаходиться на перехресті чотирьох дискурсів: політичного, філософського, правового та соціального [3, с. 47]. На теперішній час чимало аспектів комплексного феномену легітимації здобули свого наукового обґрунтування. Водночас, навряд чи можна стверджувати про припинення науково-практичної дискусії щодо співвідношення правових і моральних аспектів легітимації. Видається, що зазначений аспект є настільки складним та багатовимірним, що навряд чи можна претендувати на вичерпний – раз і назавжди – остаточний і довершений його аналіз в умовах мінливої правової реальності.

Розмірковуючи над характеристиками державної влади, В. Б. Ковальчук вказує, що «легітимація державної влади – це процес, за допомогою якого державна влада, її дії, норми, інститути, посадові особи набувають ознак легітимності, тобто стають такими, що дають громадянам підстави вважати їх справедливими, законними та доцільними» [4, с. 139]. Аналіз сучасних наукових підходів, напрацьованих теорією та філософією права, політологією та соціологією, свідчить, що практично всі дослідники вказують на чіткий асоціативний зв'язок між сутністю процесу легітимації (з одного боку) та справедливістю і довірою (з іншого боку). Інакше кажучи, можна стверджувати, що легітимація виступає процесом демонстрації, доведення, верифікації в очах суспільства тих чи інших явищ правової дійсності саме як справедливих, їх ідентифікації як таких, що заслуговують на довіру членів цього суспільства. Це означає, що легітимація базується на презумпціях довіри та справедливості. На нашу думку, важливо з'ясувати, чи насправді легітимація державної влади дорівнює справедливості, чи будь-яка державна влада може претендувати на визнання її легітимною за умови дотримання відповідних процедур чи правил.

Як зазначає І. М. Жаровська, процес легітимації може здійснюватися за допомогою певних методів, застосовуючи які: а) потенційний носій державної влади обґрунтовує її легітимність; б) підвладний суб'єкт визнає державну владу [5, с. 285].

Саме тому процес легітимації, на нашу думку, можна визначити, як двосторонній процес, у якому одна сторона (потенційний суб'єкт легітимної влади) застосовує відповідні методи доведення правового та справедливого характеру влади (знов-таки, презюмуємо, що ці методи носять правовий характер), а інша сторона (підвладний суб'єкт) сприймає докази на користь легітимного, справедливого характеру як такі, що заслуговують на довіру.

Ю.-М. Р. Депа до основних елементів процесу легітимації віднесемо: суб'єктну сферу; об'єктну сферу; умови реалізації процесу легітимації; методи легітимаційного процесу; принципи процесу легітимації; процедуру легітимаційного процесу; гарантії забезпечення легітимаційного процесу [2, с. 5]. Можна стверджувати, що процес легітимації певним чином структурований і завжди включає відповідні методи, способи та засоби інформаційного впливу на суспільство, кінцевою метою якого є отримання необхідного «кредиту довіри». Наведені вище презумпції довіри та справедливості, як аксіологічна основа легітимації, часто пов'язані з правовими міфами, які використовуються для обґрунтування зазначених характеристик державної влади.

«...Численні приклади показують, що сучасна держава часто вдається до міфів, щоб самостверджуватися. Тому що держава – одне з явищ, що прагнуть узяти гору над суспільством. Міфи в такому випадку покликані дати таке уявлення про державу, що найбільшою мірою відповідало б її інтересам» [6, с. 51]. З урахуванням зазначеного міфи часто виступають інструментами досягнення довіри суспільства, та в кінцевому рахунку – легітимації влади над цим суспільством.

Важливо підкреслити, що правовий міф являє собою «особливий феномен, який існує на раціональному і чуттєвому рівнях правосвідомості, а також, у відображеній формі, в правових текстах, виражає ціннісні чи антиціннісні правові установки і націлений на легітимацію правових явищ» [7, с. 10]. На нашу думку, констатація факту присутності у структурі правового міфу ціннісних та анти ціннісних установок може бути пояснена з урахуванням

особливостей процесу легітимації різних за формою політичного режиму держав. Як відомо, в залежності від форми політичного режиму розрізняють демократичні та антидемократичні (авторитарні та тоталітарні) режими.

Зазвичай, навіть антидемократичні режими мають претензію на легітимацію державної влади. Цікаво, що у таких випадках кінцевий результат значною мірою залежить від вибору методів, інструментів та засобів досягнення такої жаданої мети – «на весь білий світ» заявити про законний та справедливий характер набуття влади (навіть, якщо це абсолютно не відповідає дійсності), продемонструвати та довести діяльність «в інтересах загального блага», переконати суспільство, що саме воно є бенефіціаром, «вигодоотримувачем» цього загального блага. Тому в умовах антидемократичних суспільств набувають поширення правові міфи (які коректніше визначити, як антиправові), що, зазвичай базуються на бінарних опозиціях (наприклад, «наші – чужинці», «добро – зло» тощо), маніпулюванні колективною свідомістю та розпалюванні ворожнечі та антагонізмів у суспільстві.

Досліджуючи тоталітарний режим сталінізму, Тишнер Ю. обґрунтовано визначає, що тоталітарна ідеологія вітала задля скасування експлуатації людини насильство і виправдовувала навіть злочинців, якщо злочини робилися в ім'я «високих етичних цілей». Нова етика дозволяла застосовувати насильство задля досягнення мети. Сформувався новий тип мислення та виник новий тип героїзму: революціонер, який не боїться взяти на себе нинішню провину, бо вірить, що майбутні покоління його виправдають. Комуś доведеться забруднити руки, щоб хтось інший міг жити в чистоті. Захоплення такої етикою зайшло надзвичайно далеко [8]. Таким чином, тоталітарні режими стали «батьками» цілої системи правових та політичних міфів, спільною аксіологічною основою яких була ідеологія протистояння та ненависті.

Посвістак О. А. визначає легітимацію влади більшовиків як «симулятивно-маніпулятивну», якій було присвячено не одне десятиліття. Не

гребуючи жодними засобами, більшовики активно застосовували увесь спектр механізмів легітимації: шляхом спотворення інформації в голови радянських людей активно вбивалася нова ідеологія, тоталітарна держава стала володарем свідомості людини, намагаючись сформувати істоту, позбавлену будь-якого інстинкту власника, повністю перекутивши традиційні уявлення про мораль [9, с.49].

Свого часу вагома частина ідеологічно незаангажованих дослідників російських революцій 1917 р. у цілому і, зокрема, феномену більшовизму, зійшлися на думці, що значною мірою своїм неочікуваним політичним успіхом більшовики мають завдячити вдало використовуваним політичним міфам, які втілювалися у влучних і коротких лозунгах, що містили цілком достатній рівень інформації і були адресовані конкретній цільовій аудиторії Час довів, що ці гасла не мали нічого спільного з реальністю, тобто, були саме міфами, але свою комунікативну функцію вони виконали блискуче [10, с.633].

На шляху до легітимації державної влади тоталітарні режими сталінізму та фашизму створили не просто окремі правові міфи (правовими їх можна вважати досить умовно, оскільки вони набули поширення завдяки використанню відповідної юридичної техніки та технологій нормотворення), а цілісні міфологеми, якими без перебільшень захоплювалися суспільства (відповідно – Радянського Союзу та нацистської Німеччини). Зокрема, завдяки поширенню фейкової інформації про інсценоване підпалення Рейхстагу, нацисти змогли переконати суспільство у наявності реальної комуністичній загрози, вдало маніпулюючи загальним невдоволенням результатами Версальського мирного договору, поступово зміцнювали впевненість німців у тому, що вони заслуговують на інший – доленосний – вибір як вища раса, у тому числі – як раса, що має право знищити своїх ворогів та відвоювати для німців життєвий простір. Таким чином, міфологема фашистської Німеччини поступово і покроково формувалася ідеологами та юристами Третього рейху, здобуваючи все більш широкої соціальної підтримки та впевненості у «справедливості» такого правління для німецького суспільства. Міфи про

«обраність» та «вищість» німецького народу, його славетну історичну долю та міфологічний родовід у перші роки панування націонал-соціалістичної партії на чолі с Гітлером підкріплювалися цілком «соціально-орієнтованими» заходами державної політики: створенням нових робочих місць, будівництвом нових підприємств, налагодженням бізнесу та розміщенням державних замовлень тощо. Подальші кроки нацизму вже не були такими безневинними, оскільки державна машина зажадала крові незгодних та тих, хто не відповідав критеріям «вищої раси». Ідеологи нацизму скрупульозно вибудовували нові міфи, які були спрямовані на те, щоб чітко пояснити суспільству, «хто у домі хазяїн», переконати німців, що всі політичні репресії мають на меті тільки побудову нового досконалого світу. І тут на вівтар цього «нового світу» було покладено концтабори, масові вбивства євреїв, програма евтаназії для «недосконалих» німців тощо. Приклади міфів, створених хворобливою уявою нацистських ідеологів, сьогодні загальновідомі та проаналізовані у межах історичного, правового, соціологічного, політологічного та, навіть, медичного (як феномен шизофренії) дискурсів.

Але, на жаль, з розвитком цивілізації, плином часу та наближенням до все більш гуманістичних форм соціальної комунікації і державного устрою людство не звільнилося від шкідливої звички «наступати на граблі». Можливо, саме тому, і сьогодні можна побачити жахливі, лячні приклади створення та поширення правових і політичних міфів, що обґрунтовують «легітимний характер» абсолютно не правових за своїми властивостями утворень і організацій. Міфи тоталітарних держав не дозволяють використовувати півтони, зображуючи світ виключно у чорно-білих опозиціях, вони безжальні та категоричні, а тому звучать, як вирок.

Віра у фатум за тоталітаризму модифікується в залізний закон історичного розвитку. Для одних цей закон впливає із природної суті людини, для інших – із належності до певного класу, різниця, однак, не змінює головного: саме фатум призначив одним жити, іншим померти [8].

На думку Коваль О.Я., історико-правовий аналіз еволюції легітимності державної влади дозволяє констатувати, що сучасному суспільству властива раціональність, свобода, дотримання формальної рівності та процедур, необхідних для легітимності влади. Саме тому, специфіка сучасної влади у тому, що державна влада не може бути легітимована через релігію чи ідеологію [3, с. 206]. Видається, що такі висновки є недостатньо обґрунтованими, ба більше – вони слугують основою зародження ще одного правового міфу – про незворотність процесів секуляризації та деідеологізації державної влади.

Ще донедавна ми презюмували, що більшість тоталітарних режимів назавжди стали надбанням історії. На шляху свого історичного розвитку від простих первісних суспільств до сучасного складно організованого та структурованого мега-суспільства глобалізованого світу ми втішаємо себе міфами про незворотній процес демократичних перетворень, невблаганний поступ прогресу. Правові міфи, які ми створюємо для обґрунтування прогресивних, демократичних, соціально-орієнтованих перетворень, легітимації наднаціональних організацій, за своєю сутністю та призначенням мало відрізняються від шаманських ритуалів та віри у язичницькі символи наших далеких пращурів.

Наприклад, ідея народного суверенітету, відповідно до якої саме народ є джерелом державної влади, сьогодні виступає наріжним каменем конституційних доктрин демократичних держав.

Ідея народного суверенітету приходить на зміну ідеї державного суверенітету як принципу легітимації влади. У той же час ідея народного суверенітету має певні обмеженості та недоліки. Так, положення про те, що влада належить народу, є фікцією. Не можна стверджувати, що громадянин є сувереном, оскільки він змушений додержуватися думки більшості собі подібних; отже, можна стверджувати, що нація і народ є суверенними, лише припустивши фіктивну конструкцію юридичної особи [1, с.11-12].

Правовий міф про народний суверенітет виступає доктринальною фікцією, що дозволяє обґрунтувати функціонування різних демократичних

форм, забезпечує довіру до демократичних процедур, які презюмуються як справедливі, такі, що здійснюються в інтересах широкого загалу. І це тільки один приклад використання правового міфу в умовах демократичної державності.

Таким чином, проаналізувавши особливості легітимації державної влади в умовах різних політичних режимів, ми з'ясували, що правові міфи виступають необхідним елементом процесу легітимації, забезпечуючи обґрунтування тих чи інших цінностей (або антицінностей). Особливості застосування та поширення правових і політичних міфів у різних державах визначаються національним менталітетом, рівнем правової культури правителя (правителів) та суспільства, історичними традиціями, звичаями, конкретно-історичними умовами тощо. Спільною аксіологічною ознакою правових міфів демократичних держав, на нашу думку, є міфи про консенсус, соціальну злагоду, демократизм та незворотність прогресивних соціальних перетворень. Натомість, у процесі легітимації антидемократичних політичних режимів зазвичай використовуються правові (а за змістом – анти правові) міфи, які мають своєю ціннісною основою ідеологічні стереотипи ненависті, пошуку «ворогів народу», протиставлення «своїх» та «чужинців», відчуження людини від цілої низки суб'єктивних прав і свобод тощо.

Список літератури

1. Максимов С.І. Принципи легітимації права. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2004. № 7. С.3-14.
2. Депа Ю.-М. Р. Правова сутність і теоретико-правова конструкція легітимації державної влади. *Вісник ЛДУВС*. 2016. № 4. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/en/documents_pdf/visnyky/nvsy/04_2016/16dumlvdv.pdf.
3. Коваль О.Я. Легітимність державної влади: співвідношення правових і моральних аспектів реалізації: Дис. ... к.ю.н. (доктора філософії). 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, 2017. 230 с.

4. Ковальчук В. Б. До легітимації державної влади через демократичні вибори: досвід вітчизняного конституціоналізму. *Держава і право*. 2010. № 47. С. 138–143.
5. Жаровська І. М. Правова природа державної влади: теоретико-правове дослідження: *монографія* / І. М. Жаровська. Львів: Сполом, 2013. 533 с.
6. Завальнюк В. В. Юридична антропологія про міфи позитивного права. *Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції : монографія* / [Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.] ; за ред. Ю. М. Оборотова. Одеса : Фенікс, 2012. С.44-53.
7. Тіщенко Ю.В. Правовий міф і правова міфотворчість як атрибути сучасного суспільства: *автореф. дис. ... к. юрид. наук : 12.00.12 - філософія права*. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2014. 18 с.
8. Тишнер Ю. К чому призывает тоталитаризм. URL: http://krotov.info/library/19_t/ish/ner_01.htm.
9. Посвістак О. А. Механізми легітимації державної влади в недемократичних політичних системах: історико-політичний аспект. *S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe : електронний науково-практичний журнал* / редкол.: Д. В. Яковлев (голов. ред.), К. М. Вітман (заст. голов. ред.), Д. Ю. Дворніченко (відп. секр.) [та ін.] ; НУ «ОЮА». Одеса, 2017. Вип. 2. С. 47-50.
10. Закіров М. Міф як засіб інформаційного впливу та інструмент політичної комунікації. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України*. Київ, 2017. Вип. 48. С. 630–644. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2017_48_48.